

УДК 007:81'373.237

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.3/29.209551>**Наталія ОРЛОВА,***orcid.org/0000-0003-2043-1847*

кандидат наук із соціальних комунікацій,

доцент кафедри соціальних комунікацій

Херсонського державного університету

(Херсон, Україна) *natalya.orlova@gmail.com*

ТЕРМІНОЛОГІЯ ЖУРНАЛІСТИКОЗНАВЧА ЧИ ЖУРНАЛІСТСЬКА: ДО ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ

Статтю присвячено вивченню поглядів українських і зарубіжних лінгвістів щодо найменування й визначення термінології фахової мови журналістики та її основної одиниці – терміна.

Перші розвідки українських учених про природу журналістської творчості, структуру, тематику, жанрову своєрідність газет і журналів датуються 80-ми рр. XIX ст. За 140-річну історію існування наукової думки сформувалася система сучасних засобів масової комунікації та наука, що її вивчає, – українське журналістикознавство. У процесі становлення журналістики й наукової галузі виникло чимало термінів, розвинулася термінологія. Поняттєвий апарат українського журналістикознавства став чіткішими, але лишаються неузгодженості щодо називання й тлумачення багатьох лексичних одиниць. Зокрема, це стосується найменування термінології.

У статті на основі аналізу наукових праць, дисертаційних досліджень встановлено, що достатньо повно розглянуто еволюційні, лексико-семантичні, словотворчі, системні характеристики журналістикознавчих термінів, їх функціонування в публіцистичних текстах; зроблено спробу вибудувати структуру термінології. Поряд із цим виявлено значну строкатість у терміновживанні: автори використовують поняття «мова ЗМІ», «лексика журналістики», «термінологія журналістики», а також «*media term*» і «журналістикознавчий термін» як синонімічні. Було встановлено, що таке вільне послуговування назвою термінології та її основної одиниці призводить до підміни понять, алогічних висновків, знижує культуру й ефективність наукових досліджень.

У межах розвідки доведено доцільність використання найменувань «журналістикознавча термінологія» та «журналістикознавчий термін», а також розмежовано поняття «термінологічна лексика», «термінологія», «терміносистема». Також встановлено, що основна проблема українських і зарубіжних лінгвістів у дослідженні фахової мови журналістики полягає в нерозрізненні лексики продукції засобів масової інформації (далі – ЗМІ) й галузевої термінології.

У зв'язку зі стрімким розвитком електронних медіа категоріальний апарат українського журналістикознавства активно поповнюється новими термінами, залишається відкритою системою, а журналістикознавча термінологія потребує подальшого унормування й систематизації.

Ключові слова: фахова мова журналістики, журналістикознавча термінологія, журналістикознавчий термін, журналістикознавство.

Natalya ORLOVA,*orcid.org/0000-0003-2043-1847*

Candidate of Sciences in Social Communications,

Associate Professor at the Department of Social Communications,

of Kherson State University

(Kherson, Ukraine) *natalya.orlova@gmail.com*

DIFFERENTIATION OF NOTIONS IN THE TERMINOLOGY OF UKRAINIAN JOURNALISM

The article is devoted to the analysis of the views of Ukrainian and foreign linguists on the denomination and definition of the journalistic terminology and the term as its basic unit.

The first researches of Ukrainian scientists about the nature of journalistic creativity, structure, subjects, genre specificity of newspapers and magazines date back to the 80s of the 19th century. The Ukrainian journalism, investigating the system of modern means of communication, was formed in the 140-year history of scientific opinion existence. In the process of formation of journalism and the branch of science, many terms have emerged and terminology has developed. The conceptual framework of Ukrainian journalism has become clearer, but there remain inconsistencies in the naming and interpretation of many lexical items. In particular, this applies to terms formation.

The author has analyzed scientific studies and dissertation researches and concluded that evolutionary, lexical-semantic, word-forming system characteristics of journalistic terms, their functioning in journalistic texts are sufficiently considered. An attempt was made at formation the structure of the terminology. In addition, it has been found considerable diversity in the use of terms: the authors use the terms “media language”, “journalistic terminology”, “language of

journalism”, as well as “*media term*” and “*journalistic term*” as synonyms. It was found that such free use of the name of terminology and its basic unit leads to the substitution of concepts, illogical conclusions, reduces the culture and effectiveness of scientific research.

As part of the investigation, the expediency of using the names “*journalistic terminology*” and “*journalistic term*” was proved, as well as the concepts “*terminological lexicon*”, “*terminology*”, “*terminological system*” were distinguished. It was also established that the main problem of Ukrainian and foreign linguists in the study of the language of journalism is the indistinguishability of media-related vocabulary and professional terminology.

Due to the rapid development of digital media, the conceptual system of Ukrainian journalism is actively replenished with new terms and remains open, while journalistic terminology needs further standardization and systematization.

Key words: language of journalism, journalistic terminology, journalistic term, journalism.

Постановка проблеми. Професійну комунікацію фахівців мас-медіа забезпечує спеціальна мова галузі, яку дослідники називають по-різному: мова ЗМІ, професійна лексика ЗМІ, термінологія/терміносистема журналістики, термінологія/терміносистема журналістикознавства, метамова ЗМІ, мова преси, терміносистема мови ЗМІ, термінологія масмедійної індустрії тощо. Зважаючи на те що найменування поняттєвої системи науки про журналістику є важливим питанням розвитку галузі соціальних комунікацій, таке розмаїття назв і трактувань зміщує акценти досліджень, вносить плутанину до наукового апарату, дезорієнтує і лінгвістів, і журналістикознавців, і журналістів. Чітке термінологічне означення ключових понять спеціальної мови журналістики необхідне в лінгвістичному і загальнотеоретичному аспектах.

Аналіз досліджень. Українські й зарубіжні мовознавці неодноразово зверталися до теми професійної мови журналістики, розглядали окремі питання фахової термінології. Варто згадати праці М. Жовтобрюха «Мова української преси (до середини дев'яностих років ХІХ ст.)» (1963), А. Сивашенко «З історії термінів періодики» (1985), В. Лейчика «О специфике журналистских терминов» (1991), М. Володіної «Когнитивно-информационная природа термина (на материале терминологии средств массовой информации)» (2000), В. Деркача «Редакційно-видавнича термінологія у творчій спадщині М. Драгоманова» (2002), М. Піцишин «Журналістська термінологія в мовній картині світу» (2004), Г. Зорі «Термінологія та професійно-сленгова лексика медіаіндустрії» (2009), «Типологічні аспекти системності сучасної української мас-медійної термінології» (2010), В. Різуна «Зауваги до основних термінів масової комунікації» (2014), Т. Скотникової «Термінологія журналістикознавства і галузеві терміносистеми» (2014) та інші.

Фахову мову журналістики обирали об'єктом дисертаційних досліджень І. Бойцов «Семантика и структура терминологии журналистики (на материале терминов теории и практики советской периодической печати)» (Ленінград, 1987), О. Харченко «Особенности сучасної журналістської тер-

мінології англійської мови (1960–1990-ті роки)» (Київ, 1999), Л. Молчкова «Профессиональная лексика англоязычных средств массовой информации: прагматика, семантика, структура» (Самара, 2003), М. Гонтар «Українська терміносистема журналістики: формування, структурна організація та функціонування» (Київ, 2011).

В результаті аналізу вищезазначених праць можна дійти такого висновку: мовознавці розглянули походження фахової мови журналістики та її окремих одиниць; системні відношення між компонентами; лексико-семантичні, структурно-граматичні, словотворчі особливості журналістикознавчих термінів; семантику професійно-сленгової лексики; функціонування термінів журналістикознавства в публіцистичних текстах.

Незважаючи на такий значний науковий доробок, на сьогодні не вироблено єдиної позиції щодо називання основних понять фахової мови журналістики.

Мета статті – аналіз поглядів українських і зарубіжних учених щодо називання й визначення понять «журналістська/журналістикознавча термінологія», «журналістський/журналістикознавчий термін».

Виклад основного матеріалу. Професійну комунікацію фахівців забезпечує спеціальна мова галузі, яка за своїм складом є неоднорідною. Як зауважує Т. Пристайко, «спеціальна лексика – загальне найменування кількох груп, класів лексичних одиниць, що обслуговують сфери спеціальної комунікації. До неї в першу чергу належать терміни, номенклатура і професіоналізми. Всі ці різновиди спеціальної лексики об'єднані не тільки однією сферою спілкування, але й обов'язково співвіднесеністю зі спеціальним (науковим або технічним) поняттям» (Пристайко, 1996: 65). До спеціальної лексики належить як термінологія, що розвивається і переходить у більшості фахових мов у терміносистему, так і термінологічна лексика.

У нашому дослідженні розмежовуємо поняття *термінологічна лексика*, *термінологія*, *термі-*

носистема. Б. Головін та Р. Кобрін пропонують використовувати лексеми *термінологія* і *термінологічна система* як синоніми, що позначають «сукупність термінів, співвіднесених із професійною сферою діяльності, галуззю знання й пов'язаних один з одним на понятійному, лексико-семантичному, словотвірному і граматичному рівнях» (Головін, Кобрин, 1987: 5).

Інші вчені (В. Лейчик, Ю. Сложенікіна) обґрунтовують необхідність розмежування цих понять, спираючись на різний ступінь термінологізації їхніх одиниць. Термінологія, як порівняти з терміносистемою, характеризується певною мобільністю, невпорядкованістю, неповнотою, вона припускає існування багатозначних термінологічних одиниць, термінів-синонімів, термінів-неологізмів, термінів-архаїзмів, індивідуально-авторських термінів тощо. Термінологічна система є вираженням системи понять, яка відображає певний науковий світогляд і, як зазначає Л. Кутіна, «створюється під час класифікації, систематизації й визначення наукових понять» (Кутіна, 1970: 265).

У визначенні понять *термінологія* й *терміносистема* ми підтримуємо В. Лейчика (Лейчик, 1989).

Термінологія – це «сукупність лексичних одиниць природної мови, що позначають поняття певної спеціальної галузі знань або діяльності, яка стихійно складається в процесі зародження й розвитку цієї галузі» (Лейчик, 1989: 15).

Термінологічна система (терміносистема) – це «знакова модель певної теорії спеціальної галузі знань або діяльності, елементами якої є лексичні одиниці (слова й словосполучення) мови спеціального призначення, а структура загалом є адекватною структурі системи понять цієї теорії» (Лейчик, 1989: 15).

Термінологічна лексика – сукупність лексичних одиниць, що позначають одиничні або недостатньо визначені за змістом й обсягом поняття певної спеціальної галузі знань або діяльності.

Ми також розмежуємо поняття *журналістскознавча термінологія* та *журналістська лексика*. У межах дослідження нас цікавить передовсім наука про журналістику (як предмет вивчення й викладання), що послідовно відображає як рівень теоретичних знань про цю галузь людської діяльності, так і досвід безпосередньої журналістської праці (в редакціях, студіях), спрямованої на підготовку, виробництво та випуск кінцевої журналістської продукції (числа газети, журналу, передачі по радіо, телебаченню тощо). За поняттям «наука про журналістику» («журналістська наука») закріпився термін *журналістскознавство*, тому ми говоримо про *журналістскознавчу терміно-*

логію та її одиницю – *журналістскознавчий термін*. Таке слововживання закріплено в працях учених провідного центру журналістської освіти й науки – Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Скотникова, 2014). З 2000 р. діє наукова школа українського журналістскознавства (очолює професор В. Різун), на факультетах журналістики викладається однойменна навчальна дисципліна, а словникова стаття «журналістскознавство» зафіксована в сучасних галузевих словниках І. Михайлина, В. Піддубняка, Г. Вартанова.

Журналістскознавчу термінологію визначаємо як сукупність слів або словосполучень, що називають спеціальні поняття наукової, технічної та професійної діяльності журналістів і спеціалістів галузі засобів масової комунікації (далі – ЗМК). Журналістскознавча термінологія перебуває в процесі становлення власної терміносистеми, тобто набуття ознак повноти, структурованості й системності, і є основою кодифікованого різновиду фахової мови журналістики – мови журналістскознавства.

Під *журналістською лексикою* розуміємо сукупність слів і сполучень слів, що позначають одиничні або недостатньо визначені за змістом й обсягом поняття професійної діяльності журналістів і працівників ЗМК. Одиницями журналістської лексики є *журналістські професіоналізми, професійні жаргонізми, номені, напівтерміни, передтерміни, терміноїди й індивідуально-образні вислови*. Журналістська лексика складає ядро некодифікованого різновиду фахової мови журналістики – журналістської розмовної мови.

Природа наукового терміна у вітчизняній й зарубіжній літературі вивчена достатньо глибоко, хоча й спостерігається деяка строкатість у дефініції самого поняття *термін*. Це можна пояснити тим, що термін є предметом вивчення різних наук, зокрема мовознавства, певного фаху, логіки, філософії, що закономірно вимагає різних підходів до його тлумачення.

У «Словнику лінгвістичних термінів» Д. Ганича та І. Олійника термін – це «слово або словосполучення, що виражає чітко окреслене поняття з певної галузі науки, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя» (Ганич, Олійник, 1985: 306). Більш розгорнуте тлумачення подають А. Крижанівська та Л. Симоненко: «терміни – доміанти системи понять (реалій) науки, техніки, офіційної мови та їх відображення у виробництві, суспільному житті чи їх окремих галузях» (Крижанівська, Симоненко, 1987: 15). У наведеної дефініції підкреслюється особливість термі-

нологічної номінації, за якої домінує двочленний зв'язок «ім'я – поняття».

Заслуговує на увагу визначення В. Даниленко: термін – це «слово (або словосполучення) спеціальної сфери використання, є найменуванням наукового чи виробничо-технологічного поняття і має дефініцію» (Даниленко, 1970: 306). Т. Панько, характеризуючи термін, зазначає, що «це особливий тип слова, яке зіставляється з поняттям і вступає в системні відношення з іншими подібними одиницями мови, утворюючи разом з ними особливу систему – термінологію» (Панько та ін., 1994: 146).

У всіх визначеннях терміна на перший план висувається його співвідношення з поняттям, оскільки «будь-яка наука являє собою чітку систему взаємопов'язаних між собою понять, виділених на основі наукового узагальнення суттєвих (основних) ознак досліджуваних явищ об'єктивної дійсності» (Симоненко, 2004: 683). Найточніше, на нашу думку, визначення подає І. Квитко: «Термін – це слово або словесний комплекс, який співвідноситься з поняттям визначеної організованої галузі пізнання (науки й техніки), вступає в системні відношення з іншими словами та словесними комплексами та створює разом з ними в кожному окремому випадку й у визначений час замкнену систему, що вирізняється високою інформативністю, однозначністю, точністю, експресивною нейтральністю» (Квитко, 1976: 21). У наведеному визначенні автор, описово розкриваючи зміст поняття *термін*, наголошує на його основних ознаках.

У лінгвістиці до термінів висувають такі вимоги: 1) однозначність; 2) стислість; 3) точність; 4) системність; 5) наявність дефініції; 6) співвіднесеність зі спеціальним науковим поняттям; 7) відсутність експресії, синонімів й омонімів; 8) стилістична нейтральність; 8) доброзвучність. Щодо таких критеріїв термінів, як однозначність, відсутність синонімів, експресивних відтінків, стислість у плані вираження, то вони більше притаманні «ідеальному» термінові й швидше бажані, ніж реальні. Серед термінів є значна кількість емоційно забарвлених слів, трапляється також чимало фразеологізмів. До того ж процес диференціації понять науки є об'єктивною передумовою використання багатослівних термінів з метою якнайточнішого позначення певного поняття.

Усі названі властивості терміна реалізуються тільки в межах спеціальної мови, поза якою він втрачає свої дефінітивні й системні характеристики – детермінологізується.

Ми пропонуємо послуговуватися номінацією *журналістикознавчий термін* (*термін журналістикознавства*), яку утворено за усталеною в науці моделлю: термін літературознавства – літературознавчий термін, термін математики – математичний термін тощо.

Чіткого визначення, єдиного тлумачення й розуміння журналістикознавчого терміна у вітчизняній літературі немає. Так, у довіднику Д. Григораша «Журналістика у термінах і виразах» (1974) журналістикознавчі терміни охоплюють «широке коло специфічних типових різновидів минулих і сучасних, усних, графічних і видових засобів і форм агітації і пропаганди» (Григораш, 1974: 3). Автор кваліфікує журналістикознавчі терміни як поняття теорії журналістики, публіцистики, організації редакційної роботи газет і журналів, літературної практики, поліграфічної техніки, радіомовлення, телебачення, системи друкованої інформації та пропаганди, друкарства, суспільно-політичної основи професії та творчої лабораторії журналіста.

Аналізуючи словникові статті довідника Д. Григораша, фіксуємо чимало понять суспільно-політичного й літературно-мистецького обігу, які «розкривають соціальну суть журналістики, її літературно-творчий характер» (Григораш, 1974: 3). Такі слова не належать до власне журналістикознавчої термінології, це переважно літературознавчі й суспільно-політичні терміни, хоча певною мірою їх застосовують журналісти у своїй практичній діяльності.

Поряд зі спеціальними назвами журналістикознавчих понять у «Тлумачному словнику журналістської термінології» (Центр підготовки журналістських кадрів у Франції) подається лексика продукції засобів масової комунікації, технічні, спеціалізовані й іноземні слова, що побутують у середовищі журналістів, а також жаргонні фрази, тобто лексичний склад мови газет, журналів, радіо й телебачення, а також суміжних із журналістською професією. Таке розуміння журналістикознавчих термінів, на нашу думку, є дуже широким.

Деякі американські лінгвісти використовують термін *media term* для позначення найуживаніших виразів і слів ЗМК, що відображають суспільно-політичну, економічну лексику (Янкельсон, 1985: 10). Крім цього, поняття *media term* з їхньої точки зору включає також слова й вислови, пов'язані з професійною діяльністю журналістів. Те ж саме можна сказати про підхід до визначення журналістикознавчих термінів авторів «Англо-українського словника журналістських термінів» (Підлузька та ін., 1993: 235). Аналіз змісту праці свідчить про те,

що на його сторінках, крім журналістикознавчої, можна зафіксувати суспільно-політичну, військову, економічну та юридичну термінологію. Без сумніву, подібне трактування журналістикознавчого терміна надто широке й не витримує жодної критики.

Довільне оперування терміноодинацями *журналістський термін* і *журналістикознавчий термін* призводить до термінологічних казусів. Так, В. Лейчик у статті «Про специфіку журналістських термінів» говорить про те, що «журналіст може вдало розкривати значення спеціальних термінів за допомогою своїх – журналістських», і далі «це терміни науки, виробництва, політики, культури, тільки більш зрозумілі масовому читачеві-слухачу (*«тінювий» кабінет міністрів, вояж* (замість *поїздка, візит*), *судилище* (замість *судовий процес*), *акція* (*вчинок*), *земляни* (*жителі Землі*), *мінералка* (*мінеральна вода*), *щеплення* (*вакцинації*)» (Лейчик, 1991: 5–6). Автор уживає номінацію *журналістський термін* на позначення спрощених, експресивних, стилістично маркованих відповідників науково-технічних, економічних і політичних термінів.

Некоректне використання поняття *журналістський термін* можна пояснити ототожненням фахової лексики з семантичною палітрою журналістського тексту зокрема й мови ЗМІ загалом. О. Харченко вдало, на нашу думку, диференціював лексику ЗМІ на лексику продукції ЗМІ та професійну лексику фахівців ЗМІ, до складу якої входить журналістикознавча термінологія (Харченко, 1999: 4). Відповідно лексика продукції ЗМІ (або

зовнішня журналістська лексика) об'єднує всі ті лексичні одиниці, якими оперує журналіст, готуючи матеріали. До складу лексики продукції ЗМІ входить суспільно-політична, військова, економічна, медична, спортивна, юридична чи будь-яка інша термінологія (залежно від тематики журналістського твору), а також загальноживана лексика, слова жаргонного та сленгового походження.

Отже, під *журналістикознавчим терміном* розуміємо слово або словосполучення, що адекватно й точно відображають поняття науково-теоретичної, технічної та професійної діяльності журналістів, журналістикознавців, спеціалістів ЗМК, виконують дефінітивну функцію, використовуються в документації, теоретичних дослідженнях, повсякденній професійній діяльності.

Висновки. Проведений аналіз мовного матеріалу дав змогу дійти висновку, що вільне потракування лінгвістами назви термінології фахової мови журналістики призводить до непорозуміннь і плутанини в наукових працях, створює термінологічні казуси. Для вирішення цього питання пропонуємо до вживання поняття *журналістикознавча термінологія, журналістикознавчий термін*.

Подальше вивчення фахової мови журналістики вбачаємо в дослідженні її некодифікованої частини – професійної лексики. Такий комплексний аналіз сприятиме унормуванню й структуруванню категоріального апарату українського журналістикознавства та фахової мови журналістики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Англо-український словник журналістських термінів. Близько 10 000 слів та виразів / І. Підлужька та ін ; за ред. О. Чекмишева. Київ : Сувій, 1993. 201 с.
2. Варганов Г. І. Засоби масової інформації. Короткий словник термінів і понять / за ред. А. А. Чічановського. Київ : Грамота, 2005. 64 с.
3. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.
4. Головин Б. Н., Кобрин Р. Ю. Лингвистические основы учения о терминах. Москва : Высшая школа, 1987. 104 с.
5. Григораш Д. Г. Журналистика у термінах і виразах. Львів : Вища школа, 1974. 295 с.
6. Даниленко В. П. Лингвистическое изучение терминологии и культуры речи. *Актуальные проблемы культуры речи*. Москва : Наука, 1970.
7. Журналистика : словник-довідник / авт.-уклад. І. Л. Михайлин. Київ : Академвидав, 2013. 320 с.
8. Квитко І. С. Термін в научному документі. Львів : Вища школа, 1976. 140 с.
9. Крижанівська А., Симоненко Л. Актуальні проблеми упорядкування наукової термінології. Київ, 1987.
10. Кутіна Л. Л. Языковые процессы, возникающие при становлении научных терминологических систем. *Лингвистические проблемы научно-технической терминологии*. Москва : Наука, 1970. С. 82–94.
11. Лейчик В. М. Предмет, методы и структура терминоведения. Москва, 1989.
12. Лейчик В. М. О специфике журналистских терминов. *Термины в структурно-семантическом и функциональном аспектах* : межвуз. сб. Нижний Новгород : Изд-во ННГУ, 1991. С. 3–9.
13. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. *Українське термінознавство*. Львів : Світ, 1994. 216 с.
14. Піддубняк В. Г. Словник журналіста і видавця. Херсон : ХМД, 2005. 120 с.
15. Пристайко Т. М. Лексико-номинативная организация специального текста. Дніпропетровськ : УкО ІМА-прес, 1996. 200 с.
16. Симоненко Л. О. Термінологія. *Українська мова: Енциклопедія*. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. С. 683–684.
17. Скотникова Т. Термінологія журналістикознавства і галузеві терміносистеми. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Журналистика»*. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2014.

Вип. 21. С. 24–25.

18. Харченко О. В. Особливості розвитку сучасної журналістської термінології англійської мови (1960–1990-ті роки) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 1999. 17 с.

19. Янкельсон И., Хлебородов В., Герман-Прозорова Л. Англо-русский словарь по телевидению. Изд. 2-е перераб. и доп. Москва, 1985. 320 с.

REFERENCES

1. Anhlo-ukrainskyi slovnyk zhurnalistskykh terminiv. Blyzko 10 000 sliv ta vyraziv [English-Ukrainian dictionary of journalistic terms. Nearly 10 000 words and expressions are included.] / I. Pidluzka, D. Pidluzkyi, K. Borodin, D. Konovalov ; za red. O. Chekmysheva. Kyiv : "Suvii", 1993. 201 p [in Ukrainian].

2. Vartanov H. I. Zasoby masovoi informatsii. Korotkyi slovnyk terminiv i poniat [Mass Media. A short dictionary of terms and definitions] / za red. A. A. Chichanovskoho. Kyiv : Hramota, 2005. 64 p [in Ukrainian].

3. Hanych D. I., Oliinyk I. S. Slovnyk linhvistychnykh terminiv [A short glossary of linguistic terms]. Kyiv : Vyshcha shkola, 1985. 360 p [in Ukrainian].

4. Golovin B. N., Kobrin R. Yu. Lingvisticheskie osnovy ucheniya o terminakh [Linguistic foundations of the study of terms.]. Moskva : Vysshaya shkola, 1987. 104 p [in Russian].

5. Hryhorash D. H. Zhurnalistyka u terminakh i vyrazakh [Journalism in terms and expressions]. Lviv : Vyshcha shkola, 1974. 295 p [in Ukrainian].

6. Danilenko V. P. Lingvisticheskoe izuchenie terminologii i kulturi rechi. Aktualnye problemi kulturyi rechi [Linguistic study of terminology and speech cultur. Current problems of speech culture.]. Moskva : Nauka, 1970 [in Russian].

7. Zhurnalistyka : slovnyk-dovidnyk [Journalism reference book.] / avt.-uklad. I. L. Mykhailyn. Kyiv : Akademydav, 2013. 320 p [in Ukrainian].

8. Kvitko I. S. Termin v nauchnom dokumente [Term in a scientific paper.]. Lvov : Vyshcha shkola, 1976. 140 p [in Russian].

9. Kryzhanivska A., Symonenko L. Aktualni problemy uporiadkuvannya naukovoї terminolohii [Current problems in ordering of scientific terminology.]. Kyiv, 1987 [in Ukrainian].

10. Kutina L. L. Yazykovyie protsessyi, vznikayushchie pri stanovlenii nauchnykh terminologicheskikh sistem. Lingvisticheskie problemyi nauchno-tehnicheskoy terminologii [Language processes arising in the formation of scientific terminological systems. Linguistic problems of scientific and technical terminology.]. Moskva : Nauka, 1970. P. 82–94 [in Ukrainian].

11. Leychik V. M. Predmet, metodyi i struktura terminovedeniya [The subject, methods and structure of terminology.]. Moskva, 1989 [in Russian].

12. Leychik V. M. O spetsyfike zhurnalistskikh terminov. Terminy v strukturno-semanticheskoy i funktsionalnom aspektah [On the specifics of journalistic terms. Terms in structural-semantic and functional aspects]: Mezhev. sb. Nizhnyy Novgorod : Izd-vo NNGU, 1991. P. 3–9 [in Russian].

13. Panko T. I., Kochan I. M., Masiuk H. P. Ukrainske terminoznavstvo [Ukrainian terminology.]. Lviv : Svit, 1994. 216 p [in Ukrainian].

14. Piddubniak V. H. Slovnyk zhurnalista i vydavtsia [Journalism and publishing terms]. Kherson : KhMD, 2005. 120 p [in Ukrainian].

15. Pristayko T. M. Leksiko-nominativnaya organizatsiya spetsialnogo teksta [Lexical and nominative organization of the special text.]. Dnipropetrovsk : UkO IMA-pres, 1996. 200 p [in Russian].

16. Symonenko L. O. Terminolohiia. Ukrainska mova: Entsyklopediia [Terminology. Ukrainian language: Encyclopedia.]. 2-he vyd., vypr. i dop. Kyiv : Vyd-vo «Ukr. entsykl.» im. M. P. Bazhana, 2004. P. 683–684 [in Ukrainian].

17. Skotnykova T. Terminolohiia zhurnalistykoznavstva i haluzevi terminosystemy. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Zhurnalistyka [Terminology of journalism and branch terminological systems. Visnyk of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Journalism.]. Kyiv : VPTs «Kyivskiy universytet», 2014. Vyp. 21. P. 24–25 [in Ukrainian].

18. Kharchenko O. V. Osoblyvosti rozvytku suchasnoi zhurnalistskoi terminolohii anhliiskoi movy (1960–1990-i roky) : avto-ref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia k-ta. filol. nauk : 10.02.04 [Peculiarities of the development of modern journalistic terminology of the English language (1960-1990s): author's abstract for PhD in Philology: 10.02.04]. Kyiv, 1999. 17 p. [in Ukrainian].

19. Yankelson I., Hleborodov V., German-Prorozova L. Anglo-russkiy slovar po televideniyu [English-Russian dictionary of television technology.]. Izd. 2-e pererab. i dop. Moskva, 1985. 320 p [in Ukrainian].